

Trans ry kiittää kutsusta asiantuntijakuulemiseen sekä mahdollisuudesta lausua kirjallisesti Rikkomaton - kielletään eheytyshoidot -kansalaisaloitteesta.

Trans ry kannattaa kansalaisaloitetta.

Sukupuolien ja seksuaalisuuksien moninaisuus on yhtä lailla normaali asia kuin monet muutkin erot ihmisten välillä. "Eheytyshoidot", joiden tarkoituksena on erilaisen tavoin ulkopuolisin interventioin muuttaa ihmisen sukupuolen tai seksuaalisuuden kokemusta tai näiden ilmaisua, ovat tutkimustietoon perustuen toimimattomia ja haitallisia toimenpiteitä, joiden soveltamista ohjaa ajatus siitä, että yhdenlainen sukupuoli-identiteetti (cissukupuolisuus) ja yksi seksuaalisuuden muoto (heteroseksuaalisuus) ovat toivottavampia kuin muut sukupuolen ja seksuaalisuuden variaatiot. Eheytyshoidot lähtökohtaisesti viestivät kohteelleen, että tämä ei sukupuolensa tai seksuaalisuutensa vuoksi ole samanarvoinen cissukupuolisten heteroseksuaalien kanssa. Tämä on ongelmallista kahdesta syystä: (1) yksilötasolla eheytyshoidot ja niihin rinnastettavat toimet muodostavat selkeän haitan kohteen mielenterveydelle ja (erityisesti lasten kohdalla) minuuden tunteelle; (2) yhteiskunnan tasolla eheytyshoidot ja niiden kiellon puute viestii, että kaikki muu kuin cissukupuolinen heteroseksuaalisuus- ja tämän mukainen toiminta ja ilmaisu on -ongelma, ja niiden muokkaaminen kohti cissukupuolisuutta ja heteroseksuaalisuutta on sekä mahdollista että kannattavaa. Haluttomuus eksplisiittisesti kieltää nämä vahingolliset interventiot osoittavat niiden hyväksyntää yhteiskunnassamme.

Trans ry:n kanta on, että sukupuolen ja seksuaalisuuden muuttamiseen tähtäävät toimenpiteet on syytä kieltää kategorisesti, kuten aloitteen laatijat esittävät. Mikäli eheytyshoitoja ei kriminalisoidaisi täysin, erityisesti lasten ja muuten haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien turvaaminen olisi haastavaa, sillä näiden ryhmien mahdollisuutta kieltäytyä heille haitallisesta toimenpiteestä ei voitaisi käytännössä taata. Eheytyshoitojen määritelmä ei saa rajata sukupuolivähemmistöjä tai vähemmän huomiota saaneita seksuaali-identiteettejä, kuten aseksuaalisuutta, ulkopuolelleen. Emme näe syytä, miksi eheytyshoitojen tarjoaminen olisi missään tilanteessa perusteltua, ja koska käytäntö itsessään perustuu väärin ja haitallisiin pohjaoletuksiin, katsomme sen olevan karkeasti rinnastettavissa

ilman pätevyyttä tai tieteellistä tietoa suoritettavaan lääketieteellisen toimenpiteeseen, josta voi aiheutua potilaalle vain haittaa. Julkisen terveydenhoidon henkilökuntaa on ohjeistuksessa jo kielletty eheytystoimintaan osallistumisesta ammatinharjoittajan roolissa.

Tahdomme nostaa esiin myös, että koska eheytyshoidoilla ei nykytietämyksen valossa ole mahdollista saada aikaan todellista muutosta henkilön sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen, niiden tarjoaminen edellyttää vääristellyn tiedon antamista hoidon vaikutuksista. Tästä seuraa, että edes vapaaehtoinen eheytyshoitoon hakeutumisen ei voida katsoa täyttävän tietoon perustuvan suostumuksen periaatteita, eikä etenkään empiiriseen tietoon perustuvan hoidon kriteerejä.

Trans ry katsoo, että eheytyshoitojen kieltäminen on toivottavaa jo sen henkilökohtaisen haitan vuoksi, joka niiden kohteelle aiheutuu, mutta koska kyseessä on myös laajempaa yhteiskunnallista eriarvoisuutta ylläpitävä ilmiö, niiden kieltäminen myös antaisi vahvan viestin sukupuolten ja seksuaalisuuksien tasa-arvoisuuden puolesta. Käytännön tasolla kiellon kirjaaminen lakiin edistäisi eheytyksen ja rinnastettavan toiminnan ehkäisyä myös ilman varsinaisia rikostuomioita. Yhdymme myös lakialoitteen laatijoiden näkemykseen, jonka mukaan eheytyshoidot ovat uhka perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa painotettujen ihmisoikeuksien toteutumiselle.

Trans ry:n hallituksen puolesta

Vilja Heikkilä, Venja Huovinen ja Jonna Kuisma

Yhteyshenkilö ja lausunnon esittelijä:

Vilja Heikkilä

vilja@transry.fi